

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 24.10.2006
KOM(2006) 625 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES strategija remti valstybes nares mažinant alkoholio daromą žalą

{SEK(2006) 1358}
{SEK(2006) 1360}
{SEK(2006) 1411}

TURINYS

1.	Įvadas	4
2.	Įgaliojimas veikti.....	4
3.	Priežastis veikti	6
4.	Konsultacijos ir poveikio vertinimo tvarka.....	7
5.	Penkios prioritetinės temos ir susijusi geroji patirtis	8
5.1.	Apsaugoti jaunimą, vaikus ir negimusius vaikus.....	8
5.1.1.	Priežastis veikti	8
5.1.2.	Geroji patirtis	9
5.2.	Mažinti sužeistų ir žuvusių su alkoholiu susijusiuose kelių eismo įvykiuose asmenų skaičių	9
5.2.1.	Priežastis veikti	9
5.2.2.	Geroji patirtis	9
5.3.	Užkirsti kelią alkoholio keliamai žalai suaugusiesiems ir mažinti neigiamą poveikį darbo vietoje.....	10
5.3.1.	Priežastis veikti	10
5.3.2.	Geroji patirtis	10
5.4.	Informuoti, šviesti ir įspėti apie žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo poveikį ir apie tinkamus vartojimo įpročius	11
5.4.1.	Priežastis veikti	11
5.4.2.	Geroji patirtis	11
5.5.	Kurti, remti ir išlaikyti bendrą įrodymų bazę.....	11
5.5.1.	Priežastis veikti	12
5.5.2.	Reikalingos priemonės	12
6.	Trys veiklos lygmenys	12
6.1.	Europos Komisijos veikla	12
6.2.	Subsidiarumas: Valstybių narių įgyvendinamų veiksmų išdėstymas	14
6.2.1.	Veiksmai nacionaliniu lygmeniu.....	14
6.2.2.	Veiksmai vietos lygmeniu.....	15
6.3.	Veiksmų derinimas ES lygmeniu.....	16
6.3.1.	Alkoholio ir sveikatos forumas	16

6.3.2.	Vairavimas išgėrus.....	16
6.3.3.	Komerčiniai pranešimai	16
7.	Išvados.....	17

1. ĮVADAS

Šiame komunikate kalbama apie žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo neigiamą poveikį sveikatai¹ ir apie su tuo susijusias socialines bei ekonomines pasekmes, taip pat pateikiamas atsakymas į Komisijai pateiktą Tarybos raginimą tęsti, vertinti ir stebėti raidą bei priemones, kurių buvo imtasi šioje srityje, ir teikti ataskaitas apie poreikį imtis tolesnių veiksmų. Jame dėmesys skiriamas nesaikingo bei nuolatinio girtavimo prevencijai ir mažinimui bei nepilnamečių girtavimui, taip pat didžiausią žalą keliančioms girtavimo pasekmėms, pvz., su alkoholiu susijusiems kelių eismo įvykiams ir vaisiaus alkoholiniam sindromui. Todėl komunikate nesvarstoma apie alkoholio vartojimą kaip reiškinį, bet apie netinkamą jo vartojimą ir žalingą poveikį. Komunikate pripažįstama, kad įvairiose valstybėse narėse yra nusistovėję skirtingi alkoholio vartojimo kultūros įpročiai. Juo nesiekama pakeisti Bendrijos veiksmų į nacionalines politikos kryptis, kurios daugumoje valstybių narių jau buvo nustatytos ir yra susijusios su nacionaline kompetencija, pagal subsidiarumo principą ir EB sutarties 152 straipsnį. Visų pirma, remdamasi šiuo komunikatu Komisija neketina siūlyti rengti suderintus teisės aktus alkoholio daromos žalos prevencijos srityje.

Komunikate siekiama išdėstyti veiksmus, kuriuos Komisija ir valstybės narės jau įgyvendino bei nustatyti, viena vertus, gerąją patirtį, kurios taikymas davė gerų rezultatų, o kita vertus, socialiniu bei ekonominiu ir Bendrijos lygmeniu svarbias sritis, kuriose galima pasiekti didesnės pažangos.

Komunikate taip pat aiškinama, kaip Komisija gali toliau remti ir papildyti valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių įgyvendinamas visuomenės sveikatos politikos kryptis², atsižvelgdama į gėrimo įpročių ir kultūros skirtumus ES. Šis Komisijos įsipareigojimas tęsti bei plėtoti veiksmus remiantis savo kompetencija ir gera praktika, kuri buvo įgyvendinama įvairiose valstybėse narėse, o Alkoholio ir sveikatos forumo, kurio pagalba ta praktika būtų skleidžiama, įsteigimas sudarys išsamios alkoholio daromos žalos Europoje mažinimo strategijos pagrindą.

2. ĮGALIOJIMAS VEIKTI

Europos Sąjunga yra kompetentinga ir atsakinga už visuomenės sveikatos problemų dėl žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo sprendimą papildant nacionaliniu lygmeniu šioje srityje vykdomus veiksmus, kaip nustatyta EB sutarties 152 straipsnyje.

---

¹ Žalingas alkoholio vartojimas buvo apibrėžtas kaip vartojimo lygis ar gėrimo įprotis, galintis daryti žalą, jei tokie gėrimo įpročiai išliks (Babor, T., Campbell, R., Room, R. & Saunders, J., (1994) Alkoholio ir narkotikų terminų žodynas, Pasaulio sveikatos organizacija, Ženeva); tačiau nėra nustatytas alkoholio vartojimo lygis, kuris galėtų būti laikomas pavojingu alkoholio vartojimu. Žalingas alkoholio vartojimas apibrėžiamas kaip „alkoholio vartojimo įprotis, darantis fizinę (pvz., kepenų cirozė) ir psichinę (pvz., depresija yra šalutinis alkoholio vartojimo poveikis) žalą“ (ICD–10 psichikos ir elgesio sutrikimų klasifikatorius: klinikiniai aprašymai ir diagnozavimo gairės. Ženeva: Pasaulio sveikatos organizacija 1992 m.).

² Tai apima įvairias sveikatos ir vartotojų NVO, savitarpio pagalbos grupes, alkoholinių gėrimų gamintojus ir mažmenininkus, viešbučių ir viešojo maitinimo sektorių, mokyklas, darbdavius ir profesines sąjungas, reklamos pramonę, žiniasklaidą ir pan.

Europos Teisingumo Teismas kelis kartus pakartojo, kad kova su alkoholio keliamą žala yra svarbus ir pagrįstas visuomenės sveikatos tikslas³.

2001 m. Taryba priėmė rekomendaciją dėl jaunimo, visų pirma vaikų ir paauglių, alkoholio vartojimo⁴, kuria ragina Komisiją sekti, vertinti ir stebėti padėties raidą ir taikomas priemones bei parengti ataskaitą apie būtinybę tęsti veiklą⁵.

2001 m. birželio 5 d. išvadose Taryba paragino Komisiją pateikti išsamios Bendrijos strategijos, skirtos alkoholio keliamai žalai sumažinti, pasiūlymus, kuriais būtų papildytos nacionalinės politikos kryptys. 2004 m. birželio mėn. Tarybos išvadose dėl alkoholio ir jaunimo šis raginimas buvo pakartotas⁶.

Daugelis valstybių narių ėmėsi veiksmų alkoholio keliamai žalai mažinti ir daugelyje jų yra nustatytos išsamios politikos kryptys šioje srityje. Nepaisant to, kad sveikatos politikos kryptys buvo įgyvendinamos Bendrijos ir nacionaliniu lygmenimis, žalos lygis, ypač jaunimui, keliuose ir darbo vietose išliko nepriimtinais aukštais visose valstybėse narėse. Be to, nacionaliniu ir ES lygiu atlikti tyrimai⁷ rodo, kad tam tikrais atvejais, kai pasireiškia pasienio aspektas, gali prireikti geresnio koordinavimo ir nustatyti sąveiką ES lygmeniu. Kaip pavyzdžius galima paminėti tarpvalstybinį alkoholio pardavimo skatinimą, galintį pritraukti jaunimą ir su nacionaliniu lygmeniu nustatytais suvaržymais nederančią tarpvalstybinę alkoholinių gėrimų reklamą televizijoje.

Tai rodo, kad kai kurios problemos valstybėms narėms yra bendros (pvz., nepilnamečių girtavimas arba su alkoholiu susiję kelių eismo įvykiai), kad priemonės, kuriomis jos buvo sprendžiamos, nebuvo visiškai sėkmingos, nes problemos išliko ar kai kuriais atvejais paaštrėjo, ir kad kai kurie klausimai yra aktualūs Bendrijai, nes pasireiškia pasienio aspektas. Taip pabrėžiamas poreikis imtis tolesnių veiksmų ir bendradarbiauti ES bei nacionaliniu lygmenimis. Šiame komunikate nustatomas Europos Sąjungos metodas remti suderintą alkoholio keliamos žalos mažinimo strategiją, kuri bus grindžiama Komisijos įsipareigojimu tęsti ir plėtoti jos kompetencijai priklausančią veiklą, ir skleisti gerą praktiką, kuri buvo įgyvendinama įvairiose valstybėse narėse.

ES veiksmais, kuriais siekiama mažinti alkoholio daromą žalą, bus remiamas kitų susijusių politikos krypčių tikslų, dėl kurių jau susitarta ES lygiu, įgyvendinimas, pvz., dėl kelių eismo saugumo⁸, darbo saugos ir sveikatos⁹, Vaiko teisių konvencijos¹⁰.

---

³ Franzen byla (C-189/95), Heinonen byla (C-394/97), Gourmet byla (C-405/98), Catalonia (C-190 ir C-179/90), Loi Evin (C-262/02 ir C-429/02)

⁴ Tarybos rekomendacija 2001/458/EB – OL L 161/38, 2001 6 16 http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2001/l_161/l_16120010616en00380041.pdf

⁵ Visa ataskaita paskelbta tinklalapyje <http://ec.europa.eu/comm/health>

⁶ 2001 m. birželio 5 d. Tarybos išvados dėl Bendrijos strategijos mažinti alkoholio daromą žalą (2001/C 175/01 – http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2001/c_175/c_17520010620en00010002.pdf), 2004 m. birželio 1–2 d. Tarybos išvados apie alkoholi ir jaunimą (http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/lsa/80729.pdf)

⁷ Pvz.: „Kokie yra veiksmingiausi ir ekonomiškiausi veiksmai alkoholio srityje?“, PSO regioninis biuras Europos sveikatos įrodymų tinklo klausimu (HEN) 2004 m.; Alkoholio politika ir visuomenės gerovė, Griffith Edwards 1994 m., Cochrane Library; EconLit ir alkoholio bei alkoholio keliamų problemų mokslinė duomenų bazė (ETOH), Piktnaudžiavimo alkoholiu ir alkoholizmo nacionalinis institutas (NIAA).

⁸ 2004 m. balandžio 6 d. Komisijos rekomendacija 2004/345/EB dėl taikymo kelių eismo saugumo srityje, OL L 111, 2004 4 17, 2001 m. sausio 17 d. Komisijos rekomendacija 2001/116/EB dėl

3. PRIEŽASTIS VEIKTI

Žalingas ir pavojingas alkoholio vartojimas daro didelį poveikį visuomenės sveikatai ir reikalauja su sveikatos priežiūra, sveikatos draudimu, teisėsauga ir viešąja tvarka bei darbo vietomis susijusių išlaidų, o tai daro neigiamos įtakos ekonomikos vystymuisi ir visai visuomenei. Žalingas ir pavojingas alkoholio vartojimas yra pagrindinis lemiamas veiksnys sveikatai ir viena pagrindinių ankstyvos mirties ir išvengiamų ligų priežastis. Jis lemia 7,4 %¹¹ visų sveikatos sutrikimų ir ankstyvos mirties atvejų ES ir daro neigiamą poveikį darbui ir našumui. Žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo prevencijos ir gydymo politikos kryptys bei tinkamas informavimas apie atsakingo alkoholio vartojimo įpročius teikia didelę naudą asmenims ir šeimoms bei daro teigiamą poveikį socialinėms išlaidoms ir darbo rinkai, jomis prisidedama prie konkurencingumo pagal Lisabonos strategiją skatinimo ir prie ilgų sveikatos metų visiems tikslo. Todėl turėtų būti skatinamos iniciatyvos, kurių imamasi darbo vietose. Susijusios suinteresuotosios šalys (įmonių organizacijos, profesinės sąjungos) yra ypač atsakingos už šią sritį.

ES jaunimui kyla ypač didelė rizika, kadangi 15–29 m. amžiaus grupėje virš 10 % moterų mirčių ir apie 25 % vyrų mirčių yra susijusios su pavojingu alkoholio vartojimu¹². Žalingas ir pavojingas alkoholio vartojimas daro įtakos ne tik tiems, kurie geria, bet ir aplinkiniams bei visuomenei. Žalingas alkoholio poveikis išlieka didesnis mažiau palankiomis sąlygomis gyvenančioms socialinėms grupėms, ir dėl to didėja nelygybė sveikatos srityje.

Nors vidutinis alkoholio vartojimas ES mažėjo, per pastaruosius dešimt metų žalingus ir pavojingus alkoholio vartojimo įpročius turinčio jaunimo ir jaunų suaugusių žmonių dalis padidėjo daugelyje valstybių narių¹³. Gėrimo įpročiai didžiojoje ES dalyje, visų pirma ataskaitoje pateikto paauglių besaikio girtavimo¹⁴ ir labai dažnai alkoholį vartojančių paauglių skaičiaus didėjimas daugelyje Europos šalių¹⁵, gali daryti ilgalaikį neigiamą poveikį sveikatai ir didinti žalos visuomenei pavojų.

Su alkoholio vartojimu susiję kelių eismo įvykiai taip pat kelia didelį rūpestį. Maždaug viena avarija iš keturių gali būti susieta su alkoholio vartojimu, ir ES su alkoholio vartojimu susijusiose avarijose per metus žūva mažiausiai 10 000 žmonių. ES tikslas yra per pusę sumažinti Europos keliuose žūvančių asmenų skaičių nuo 50 000 2000 m. iki 25 000 2010 m.¹⁶, o pastangos pažaboti vairavimą išgėrus gali būti esminis įnašas šiam tikslui pasiekti.

---

motorinių transporto priemonių vairuotojams leidžiamos didžiausios alkoholio koncentracijos kraujyje (AKK), OL L 43, 2001 2 14, Komisijos komunikatas OL C 48, 2004 2 14.

⁹ Bendrijos darbo saugos ir sveikatos strategija 2002–2006 m.- COM(2002) 118 galutinis.

¹⁰ 1989 m. lapkričio 20 d. JT rezoliucija Nr. 44/25.

¹¹ PSO bendros ligų naštos tyrimas (Rehm et al 2003a ir b, Rehm et al 2004 ir Rehm 2005).

¹² Alkoholis Europoje. Visuomenės sveikatos perspektyvos, P. Anderson ir B. Baumberg, Alkoholio tyrimų institutas, JK 2006 m. http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineurope_en.htm (remiamasi PSO bendra ligų tyrimo našta, Rehm et al 2003a ir b, Rehm et al 2004 ir Rehm 2005).

¹³ Didėjančios tendencijos dažniausiai pastebimos jaunų suaugusiųjų tarpe (sulaukusių įstatymu nustatyto amžiaus). Nesaikingas nepilnamečių girtavimas sumažėjo 15 senųjų ES valstybių narių, bet padidėjo 10 naujųjų ES valstybių narių.

¹⁴ Nesaikingas girtavimas dažniausiai apibrėžiamas kaip daugiau nei 5 alkoholio vienetų suvartojimas per vieną progą.

¹⁵ 2003 m. ESPAD ataskaita, Alkoholio ir kitų narkotikų vartojimas studentų tarpe 35 Europos šalyse, Björn Hibell et al, Stokholmas 2004 m. <http://www.espad.org/reports.asp>

¹⁶ COM(2001) 370 galutinis: „Europos transporto politika 2010 m: laikas nuspręsti“.

Alkoholio poveikis nėštumo laikotarpiu gali pakenkti vaisiaus smegenų vystymuisi ir yra susijęs su protiniu atsilikimu, kuris vėliau pasireiškia vaikystėje¹⁷. Kadangi tarp jaunų moterų pavojingai didėja alkoholio vartojimas daugelyje valstybių narių ir kadangi alkoholio vartojimas daro poveikį vaisiui jau nėštumo pradžioje, labai svarbu rengti informavimo kampanijas šiuo labai svarbiu klausimu.

Siekiant spręsti minėtuosius klausimus ir remiantis poveikio vertinimo rezultatais, Komisija nustatė šias penkias prioritetines temas, kurios yra aktualios visose valstybėse narėse ir kurioms Bendrijos veikla, kuria papildomos nacionalinės politikos kryptys bei nacionalinių veiksmų koordinavimas, suteikiama pridėtinė vertė:

- Apsaugoti jaunimą, vaikus ir negimusius vaikus;
- Mažinti sužeistų ir žuvusių su alkoholiu susijusiuose kelių eismo įvykiuose asmenų skaičių;
- Užkirsti kelią alkoholio daromai žalai suaugusiesiems ir mažinti neigiamą poveikį darbo vietoje;
- Informuoti, šviesti ir įspėti apie žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo poveikį ir apie tinkamus vartojimo įpročius;
- Kurti ir išlaikyti bendrą duomenų bazę ES lygiu.

Šios temos yra bendros visai ES, nacionaliniu ir vietos lygmeniu, todėl reikalingi daugelio suinteresuotųjų šalių ir daugelio sektorių bendri veiksmai. Todėl šioje strategijoje siūloma akcentuoti Komisijos ir valstybių narių nuveiktus darbus bei tolesnius Komisijos veiksmus ar dabartinių veiksmų tęsinį. Joje taip pat pateikiama valstybėse narėse įgyvendinama geroji patirtis, pagal kurią būtų galima imtis veiksmų ir sąveikos nacionaliniu lygmeniu.

4. KONSULTACIJOS IR POVEIKIO VERTINIMO TVARKA

Nuo 2004 m. Komisijos tarnybos plačiai konsultavosi su valstybių narių ekspertais, tarptautinėmis organizacijomis, mokslo darbuotojais ir suinteresuotosiomis šalimis¹⁸. Be to, Komisija dalyvavo apskritojo stalo diskusijose, rengiamose su atrinktomis pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis globojant Europos politikos centrui (EPC)¹⁹.

Paskelbusi atvirą kvietimą teikti pasiūlymus, Komisija užsakė ekspertų ataskaitą apie visuomenės sveikatą, kurią atliko Alkoholio tyrimų institutas²⁰.

---

¹⁷ Pavyzdžiui, Prancūzijoje 2001 m. daugiau nei 700 vaikų gimė turėdami vaisiaus alkoholinį sindromą ir manoma, kad daugiau nei 60 000 žmonių gyvena su šia liga (INSERM apskaičiuoti duomenys – „Kolektyvinis tyrimas“ 2001 m. rugsėjis – po dviejų epidemiologinių tyrimų, atliktų šiaurės Prancūzijoje ir Reunione).

¹⁸ Įskaitant nevyriausybinės organizacijas (sveikatos ir vartotojų apsaugos NVO, savitarpio pagalbos grupes ir pan.) ir alkoholinių gėrimų gamintojus atstovaujančias organizacijas.

¹⁹ EPC apskritojo stalo diskusijų apie alkoholį ataskaita paskelbta tinklalapyje www.theepc.be

²⁰ Paskelbta ES sveikatos portale ir tinklalapyje kartu su tarpusavio vertinimo ataskaita, tarpusavio vertinimo grupės komentarais, suinteresuotųjų šalių nuomonėmis apie alkoholio politiką ir apie Tarybos rekomendacijos įgyvendinimą (http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineurope_en.htm).

Siekdama ištirti su alkoholiu susijusias sveikatos, socialines, ekonomines ir aplinkos problemas ir įvairias politikos kryptių galimybes, Komisija atliko poveikio vertinimą²¹.

Be to, suinteresuotosios šalys turėjo galimybę per atviras konsultacijas pateikti pastabas dėl Komisijos pradėto maisto produktų ir gėrimų ženklavimo²².

5. PENKIOS PRIORITETINĖS TEMOS IR SUSIJUSI GERŲJI PATIRTIS

5.1. Apsaugoti jaunimą, vaikus ir negimusius vaikus

Tikslai

1 tikslas: Pažaboti nepilnamečių girtavimą bei mažinti žalingą ir pavojingą jaunimo girtavimą bendradarbiaujant su suinteresuotosiomis šalimis.

2 tikslas: Mažinti vaikų patiriamą žalą šeimose, turinčiose problemų dėl alkoholio.

3 tikslas: Mažinti alkoholio pavojų neštumo metu, taip mažinant vaisiaus alkoholio sindromą turinčių gimusių vaikų skaičių.

5.1.1. Priežastis veikti

Jaunimas dažnai nesąžiningai apibūdinamas kaip dėl alkoholio kilusių problemų kaltininkas, o ne kaip auka. Nustatyta, kad alkoholis lemia 16 % visų blogo elgesio su vaikais ir jų nepriežiūros atvejų²³.

Buvo įrodyta, kad žalingas alkoholio vartojimas jaunimo tarpe turi neigiamą poveikį ne tik sveikatai ir socialinei gerovei, bet ir mokymosi lygiui²⁴. Nuolat nesaikingai geriančio jaunimo skaičius daugumoje ES šalių toliau auga. Šią tendenciją sustiprina tai, kad alkoholiniai gėrimai yra vis dar prieinami nepilnamečiams vartotojams. Todėl reikia apsvarstyti tolesnius veiksmus, kuriais siekiama pažaboti nepilnamečių girtavimą ir žalingus jaunimo gėrimo įpročius.

Daugelio valstybių narių alkoholinių gėrimų grandinės subjektai aktyviai taikė nacionalines taisykles ir išreiškė siekį būti aktyvesniais taikant reguliavimo ir savireguliacijos priemones.

Kai kurios valstybės narės padidino mokesčius produktams, kurie jų suvokimu yra ypač patrauklūs nepilnamečiams alkoholio vartotojams²⁵.

---

²¹ Be to, išsamesnę alkoholio poveikio ES ekonomikos vystymuisi ekonominę analizę kaip dalį poveikio vertinimo procedūros atliko nepriklausomas tyrėjas: „RAND ataskaita“, paskelbta tinklalapyje <http://ec.europa.eu/comm/health>

²² Konsultacijoms naudotas pagrindinis dokumentas paskelbtas tinklalapyje http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/betterregulation/index_en.htm.

²³ English et al. 1995 m., Single et al, 1999 m., Ridolfo ir Stevenson 2001 m., paimta iš „Alkoholis Europoje – visuomenės sveikatos perspektyva“, http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineurope_en.htm

²⁴ RAND: Alkoholio poveikio ES ekonomikos vystymuisi ekonominė analizė (Horlings, Scoggins 2006 m.).

²⁵ Tai buvo išspręsta nustatant specialų mokesčių arba privalomą ženklavimą tokiems produktams kaip populiarieji alkoholiniai kokteiliai (Danijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Airijoje ir Liuksemburge).

5.1.2. Geroji patirtis

Nerimą keliančios jaunimo girtavimo tendencijos gali būti veiksmingai sprendžiamos pasitelkus visuomenės politiką. 2001 m. Tarybos rekomendacija prisidedama prie tokių politikos krypčių kūrimo. Valstybių narių įgyvendintų veiksmingų priemonių pavyzdžiai yra tokie: įtakos jaunimui galinčio daryti pardavimo, prieinamumo ir rinkodaros varžymų taikymas, plati visuomeninė veikla, kuria siekiama užkirsti kelią žalai ir pavojingam elgesiui, įtraukiant mokytojus, tėvus, suinteresuotąsias šalis ir patį jaunimą²⁶, ir kuri yra remiama žiniasklaidos pranešimais bei gyvenimo įgūdžių mokymo programomis. Alkoholinių gėrimų pramonė ir mažmenininkai gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrindami, kad alkoholis yra vartojamas atsakingai.

5.2. Mažinti sužeistų ir žuvusių su alkoholiu susijusiuose kelių eismo įvykiuose asmenų skaičių²⁷

Tikslai

4 tikslas: Prisidėti prie sužeistų ir žuvusių su alkoholiu susijusiuose kelių eismo įvykiuose asmenų skaičiaus mažinimo.

5.2.1. Priežastis veikti

Maždaug viena avarija iš keturių gali būti susieta su alkoholio vartojimu, ir per metus ES su alkoholio vartojimu susijusiose avarijose žūva mažiausiai 10 000 žmonių. Ypač 18–24 metų jaunimui gresia patirti avariją. 35–45 % nelaimių šioje amžiaus grupėje lemia kelių eismo įvykiai. Kelių eismo įvykiai yra dažniausiai pasitaikanti paauglių mirties priežastis (47 % pasak įvairių šaltinių). Dviejų trečdalių girtų vairuotojų sukeltų kelių eismo įvykių kaltininkai buvo 15–34 amžiaus vairuotojai, iš kurių 96 % – vyrai.

5.2.2. Geroji patirtis

Įvairiais tyrimais įrodyta, kad su alkoholiu susijusių kelių eismo įvykių pavojus didėja priklausomai nuo alkoholio koncentracijos vairuotojo kraujyje (AKK). Visos valstybės narės ėmėsi priemonių nustatyti AKK ribas. Iš tyrimų galima spręsti, kad būtų pageidautina taikyti didžiausią 0,5 mg/ml ar mažesnę ribą²⁸. Veiksmingas priemonių prieš vairavimą išgėrus taikymas galėtų žymiai sumažinti mirčių (iki 25 % vyrų atveju ir iki 10 % moterų atveju), sužalojimų ir negalios atvejų keliuose skaičių. Veiksmingos nacionalinės politikos pavyzdys priklauso nuo dažnų ir nuolatinių atsitiktinių iškvėpto oro matavimo testų įvedimo ir taikymo

²⁶ Komisija įtraukė jaunimą į konsultacijų dėl šio komunikato procesą ir projektus, kurie iš dalies finansuojami pagal visuomenės sveikatos programą. Europos jaunimo forumas įsteigė darbo grupę, kuri dalyvauja šiame darbe.

²⁷ Neskaitant kelių eismo ir pagal bendrus klausimus dėl alkoholio vartojimo darbo vietoje, kaip aprašyta 5.3 skirsnyje, taip pat būtina tikrinti alkoholio vartojimą kituose transporto sektoriuose, pvz., jūros, geležinkelių ir oro transporto sektoriuose. Tačiau šiame komunikate šie klausimai nesvarstomi.

²⁸ Peržiūrėjus 112 tyrimų, pateikti svarūs įrodymai, kad vairavimo gebėjimai pradeda blogėti viršijus nulinę alkoholio koncentracijos kraujyje ribą (Moskowitz ir Fiorentino 2000). Tyrime, kuriame buvo lyginama avariją sukėlusiu vairuotojų alkoholio koncentracija kraujyje (AKK) su avarijos nesukėlusiu vairuotojų AKK, padaryta išvada, kad bet kokio amžiaus vairuojantys vyrai ir moterys, kurių AKK buvo nuo 0,2 g/l iki 0,49 g/l, patyrė mažiausiai tris kartus didesnę riziką žūti paprasčiausiai susidūrus automobiliams. Rizika padidėjo mažiausiai iki 6 kartų, kai AKK buvo nuo 0,5 g/l iki 0,79 g/l, ir iki 11 kartų, kai AKK buvo nuo 0,8 g/l iki 0,99 g/l (Zador et al 2000 m.). Visuose tyrimuose tvirtinama, kad naujų teisės aktų, skirtų mažinti AKK ribą, teigiamas poveikis būtų didesnis, jei apie tai būtų viešai diskutuojama, jei žiniasklaidoje būtų rengiamos kampanijos ir būtų taikomi naujieji įstatymai.

tuo pat metu rengiant švietimo ir informavimo kampanijas, kuriose dalyvautų visos suinteresuotosios šalys. Pagrindinis raktas į sėkmę yra griežto taikymo ir aktyvaus sąmoningumo didinimo derinys. Jauni ir pradėdantys vairuotojai dažniau pakliūna į su alkoholiu susijusius kelių eismo įvykius. Kitas veiksmingos politikos pavyzdys yra žemesnės ar nulinės AKK ribos nustatymas tokiems vairuotojams ir, dėl saugumo, viešojo transporto priemonių vairuotojams bei komercinės paskirties automobilių vairuotojams, ypač tiems, kurie veža pavojingus krovinius.

5.3. Užkirsti kelią alkoholio keliamai žalai suaugusiesiems ir mažinti neigiamą poveikį darbo vietoje

Tikslai

5 tikslas: Mažinti su alkoholiu susijusius lėtinius fizinius ir protinius sutrikimus.

6 tikslas: Mažinti su alkoholiu susijusių mirčių skaičių.

7 tikslas: Vartotojams teikti informaciją, kad jie galėtų rinktis būdami informuoti.

8 tikslas: Prisidėti prie su alkoholiu susijusios žalos darbo vietoje mažinimo ir skatinti su darbo vieta susijusius veiksmus.

5.3.1. Priežastis veikti

Nors 85 % suaugusių asmenų alkoholį dažniausiai vartoja saikingai ir atsakingai, žalingas ir pavojingas alkoholio vartojimas yra viena pagrindinių ankstyvos mirties ir išvengiamų ligų priežasčių ir, be to, daro neigiamos įtakos darbingumui²⁹. Su alkoholio vartojimu susijusios pravaikštos ar girtavimas darbo metu daro neigiamos įtakos darbo rezultatams ir tuo pat metu konkurencingumui bei našumui³⁰. Nors 266 milijonai suaugusiųjų alkoholio suvartoja iki 20 g (moterys) ar 40 g (vyrai) per dieną, daugiau nei 58 milijonai suaugusiųjų (15 %) suvartoja daugiau nei šis kiekis, o iš jų 20 milijonų (6 %) suvartoja daugiau nei 40 g (moterys) ar 60 g (vyrai) per dieną. Vertinant priklausomybę, o ne kiekybę, apskaičiuota, kad 23 milijonai europiečių (5 % vyrų ir 1 % moterų) per bet kuriuos vienerius metus tampa priklausomi nuo alkoholio.

5.3.2. Geroji patirtis

Iš valstybių narių įgytos patirties galima spręsti, kad geresnis esamų taisyklių, kodeksų ir standartų taikymas yra pagrindinė priemonė siekiant sumažinti neigiamą žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo poveikį. Licencijų taikymas, padavėjų mokymas, veiksmai Bendrijos lygmeniu ir darbo vietose, kainų politika (pvz., tokių pasiūlymų kaip „du gėrimai už vieno kainą“ mažinimas), viešojo transporto tvarkaraščių ir darbo pabaigos valandų derinimas, pirminės sveikatos priežiūros gydytojų ar medicinos seserų patarimai rizikos grupę sudarantiems asmenims ir gydymas yra tie veiksmai, kurie yra tinkami alkoholio daromos žalos suaugusiesiems prevencijai ir kuriais galima sumažinti neigiamą įtaką darbo vietoje. Švietimas, informavimas ir kampanijos, kuriomis skatinamas saikingas vartojimas, arba

²⁹ Alkoholis Europoje. Visuomenės sveikatos perspektyva, P. Anderson ir B. Baumberg, Alkoholio tyrimų institutas, JK 2006, http://ec.europa.eu/health-eu/news_alcoholineurope_en.htm

³⁰ RAND: Alkoholio poveikio ES ekonomikos vystymuisi ekonominė analizė (Horlings, Scoggins 2006 m.).

siekiama užkirsti kelią vairavimui išgėrus, alkoholio vartojimui nėštumo metu ir nepilnamečių girtavimui, gali būti panaudoti siekiant sutelkti visuomenės paramą tokiai veiklai.

5.4. Informuoti, šviesti ir įspėti apie žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo poveikį ir apie tinkamus vartojimo įpročius

Tikslai

9 tikslas: Didinti ES piliečių supratimą apie žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo poveikį sveikatai, ypač apie alkoholio poveikį vaisiui, nepilnamečiams alkoholio vartotojams, bendrai darbo veiklai ir vairavimui.

5.4.1. Priežastis veikti

Piliečiai turi teisę gauti reikalingą informaciją apie poveikį sveikatai, visų pirma, apie pavojų ir pasekmes, susijusias su žalingu ir pavojingu alkoholio vartojimu, ir gauti išsamesnės informacijos apie pridėtas sudedamąsias medžiagas, kurios gali būti žalingos kai kurių vartotojų grupių sveikatai. Saikingas alkoholio vartojimas vyresnio amžiaus žmonėms netgi suteikia šiokią tokią apsaugą nuo širdies arterijų ligų (45 metų ir vyresniems, atsižvelgiant į lytį ir individualius skirtumus).

5.4.2. Geroji patirtis

Gyvenimo būdo pasirinkimas jaunystėje daro tiesioginę įtaką būsimo suaugusio žmogaus sveikatai. Todėl vaikai ir jaunimas, kaip ir jų tėvai, yra svarbi tikslinė grupė, kuriai skiriami švietimo sveikatos klausimais ir suvokimo didinimo veiksmai. Plačiai ir atidžiai įgyvendinamos sveikatos ir gyvenimo būdo mokymo programos, kurios pradamos taikyti ankstyvoje vaikystėje ir, geriausiu atveju, tęsiamos paauglystės laikotarpiu, gali didinti sąmoningumą ir daryti įtakos pavojingam elgesiui. Tokiais veiksmais turėtų būti sprendžiamas rizikos veiksnių, pvz., alkoholis bei rizikos laikotarpiai (pvz., paauglystė), ir apsauginių veiksnių, t. y. gyvenimo būdo ir elgesio keitimo, klausimas.

Žiniasklaidos kampanijos, pvz., Bendrijos finansuojama kampanija „Euro–Bob“ yra skirta vairavimo išgėrus prevencijai, gali būti naudojamos informuoti ir didinti piliečių suvokimą bei siekiant remti politinius veiksmus.

5.5. Kurti, remti ir išlaikyti bendrą įrodymų bazę

Tikslai

10 tikslas: Gauti palyginamos informacijos apie alkoholio vartojimą, visų pirma – jaunimo; žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo, gėrimo įpročių, alkoholio poveikio visuomenei ir sveikatai apibrėžtys; ir informacija apie alkoholio politikos priemonių ir alkoholio vartojimo poveikį našumui bei ekonomikos vystymuisi.

11 tikslas: Įvertinti iniciatyvų, kurių buvo imtasi remiantis šiuo komunikatu, poveikį.

5.5.1. Priežastis veikti

Mokslinių tyrimų ir informacinės sistemos yra ypač svarbios veiksmingos veiklos kūrimui ir įgyvendinimui ES, nacionaliniu ir vietos lygmenimis, kad būtų galima užkirsti kelią žalingam ir pavojingam alkoholio vartojimui bei geriau vertinti saikingo alkoholio vartojimo poveikį. Taip pat reikia nustatyti bendras nesaikingo girtavimo, žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo apibrėžtis, visų pirma atsižvelgiant į jaunimo gėrimo įpročių tendencijas.

5.5.2. Reikalingos priemonės

Dirbdamos Europos Bendrijų sveikatos rodiklių srityje, Komisijos tarnybos nustatė, kad reikia parengti standartinį duomenų apie alkoholio vartojimą ir alkoholio keliamą žalą, apibrėžimą, inicijuoti mokslinius tyrimus, kad būtų galima nustatyti politikos krypčių galimybių sąnaudas ir naudą, vykdyti nuolatinis ir palyginamus Europos tyrimus bei užpildyti alkoholio poveikio sveikatai bei socialinės žalos, žalingo ir pavojingo alkoholio vartojimo priežasčių ir jo įtakos skirtingų socialinių bei ekonominių grupių sveikatos būklės skirtumams tyrimų spragas. Be to, reikia įvertinti gėrimo įpročių skirtumus atsižvelgiant į kiekvieną šalį atskirai, amžių ir lytį.

Taip pat reikia atlikti papildomus tyrimus ir įvertinti veiksnių ir intervencijų veiksmingumą, kaip siūloma šiame komunikate.

6. TRYS VEIKLOS LYGMENYS

Didžiausia atsakomybė už nacionalinę alkoholio politiką tenka valstybėms narėms. Be to, Bendrija skatina valstybių narių bendradarbiavimą ir jų veiksnių koordinavimą bei remia jų veiksmus. Papildydama šias nacionalines iniciatyvas, Komisija įgyvendina politikos kryptis alkoholio daromos žalos srityje, visų pirma pagal visuomenės sveikatos programą ir mokslinių tyrimų pagrindų programą. Tokie ir yra trys veiklos lygmenys: nacionalinis lygmuo, nacionalinių politikos krypčių derinimas Bendrijos lygmeniu ir Komisijos veiksmai, grindžiami jos prerogatyva. Šiomis aplinkybėmis pagrindinis Komisijos vaidmuo yra toks: 1) informuoti ir didinti supratimą apie svarbiausias visuomenės sveikatos problemas ES bei valstybių narių lygmenimis ir bendradarbiauti su valstybėmis narėmis jas sprendžiant; 2) inicijuoti veiksmus ES lygmeniu, kai jie susiję su jos kompetencija, visų pirma pagal sektoriams skirtas programas, ir 3) remti ir padėti derinti nacionalinius veiksmus, visų pirma nustatant ir skleidžiant gerą patirtį visoje ES.

6.1. Europos Komisijos veikla

Bendrijos vaidmuo visuomenės sveikatos srityje yra papildyti valstybių narių pastangas, suteikti pridėtinės vertės jų veiksmams ir, visų pirma, spręsti klausimus, kurių valstybės narės negali veiksmingai išspręsti vienos. Komisija teikia prioritetą visų pirma šioms sritims:

- Pagal visuomenės sveikatos programą remti projektus, kuriais prisidedama prie alkoholio keliamos žalos, visų pirma patiriamos vaikų ir jaunimo, mažinimo ES ir stebėti bei vertinti intervencijų veiksmingumą. *(susiję su 5 skirsnio 1–11 tikslais)*
- Pagal visuomenės sveikatos programą ir kitas esamas struktūras remti lankščių, tačiau standartizuotų alkoholio duomenų apibrėžčių sistemos kūrimą, nuolatinis ir palyginamų alkoholio vartojimo tyrimų vykdymą, visų pirma taikant pokalbiais pagrįstą Europos sveikatos tyrimą ir papildomus tyrimus (turi būti parengti pagal Europos sveikatos tyrimų

sistemą ir Europos statistikos sistemą), ir sveikatos rodiklių, pagal kuriuos stebima ir vertinama raida, kūrimą. Palyginama informacija apie alkoholį bus pateikta Europa tinklalapyje, prijungtame prie sveikatos portalo. (9–11 tikslai)

- Remti jaunimo gėrimo įpročių ir patiriamos žalos stebėseną, visų pirma dėmesį atkreipiant į padidėjusį merginų suvartojamo alkoholio kiekį ir nesaikingo girtavimo didėjimą. (1, 3, 4, 6, 7, 9 tikslai)
- Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis kurti strategijas, kaip pažaboti nepilnamečių girtavimą. Šis bendradarbiavimas galėtų vykti keitimosi gerąja patirtimi forma, siekiant spręsti tokius klausimus kaip pardavimas ir aptarnavimas, neatsakinga rinkodara ir žiniasklaidos priemonėse bei sektinų pavyzdžių eskaluojamas besaikio alkoholio vartojimo įvaizdis, ir jis galėtų būti sustiprintas remiantis Alkoholio ir sveikatos forumu, apie kurį kalbama 6.3.1. skirsnyje, bei įgyvendinant Europos jaunimo pakta³¹ (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 tikslai).
- Remti valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių pastangas kurti informavimo ir švietimo apie žalingą girtavimo poveikį ir apie tinkamus alkoholio vartojimo įpročius programas. (1–9 tikslai)
- Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir verslo organizacijomis tirti galimybę rengti konkrečias informavimo ir švietimo kampanijas ar panašias iniciatyvas, skirtas kovoti su alkoholio daroma žala darbo vietoje. Šiomis aplinkybėmis turėtų būti siekiama keistis konkrečia gerąja praktika, galbūt kartu su kitomis Komisijos vadovaujamomis iniciatyvomis, pvz., dėl įmonių socialinės atsakomybės. (1–9 tikslai)
- Remti atitinkamų darbo sveikatos srityje kompetentingų organizacijų, pvz., Europos sveikatos ir saugos darbe agentūros, dalyvavimą atsižvelgiant į kai kurių jos iniciatyvų, pvz., „Sveikos darbo vietos iniciatyvos“, kuria siekiama darbdaviams ir darbuotojams suteikti galimybę lengvai pasinaudoti informacija, kaip pagerinti verslo aplinką tampant sveikesniais ir našesniais, aktualumą. (1–9 tikslai)
- Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis tirti, ar naudinga kurti visai Bendrijai bendrus veiksmingus metodus, kuriais siekiama vartotojui pateikti tinkamą informaciją. Tokie svarstymai yra ypač svarbūs, kadangi kai kurios valstybės narės planuoja įvesti išpėjančiąsias etiketes (pvz., apie alkoholio vartojimą nėštumo metu) ir kadangi apskritai vyksta diskusijos apie gerą vartotojų švietimo praktiką. (1, 3, 4, 6, 7, 9 tikslai)
- Teikti kovos su žalingu ir pavojingu alkoholio vartojimu priemonių įgyvendinimo ataskaitas kaip aprašyta šiame komunikate, taip pat remiantis valstybių narių teikiama informacija, ir šiuo komunikatu nustatytos ES strategijos poveikio ataskaitas. (11 tikslas)

---

³¹ 2005 m. gegužės 30 d. Komunikate dėl su jaunimu susijusių Europos politikos kryptių: Europos jaunimo reikalų sprendimas – Europos jaunimo pakto įgyvendinimas ir aktyvaus pilietiškumo skatinimas Komisija tvirtina, kad svarbu atkreipti dėmesį į jaunimo sveikatą. Viena veiklos sričių yra jaunimo alkoholio vartojimas.

Be to, pagal siūlomą septintąją mokslinių tyrimų pagrindų programą (2007–2013 m.), visų pirma pagal siūlomos specialios programos „Bendradarbiavimas“ sveikatos temą, atsirastų galimybė tirti, kaip moksliniai tyrimai Europos lygiu teikia naudos ES strategijai remti valstybes nares, siekiančias mažinti su alkoholiu susijusią žalą. Siekiant pateikti geriausių visuomenės sveikatos priemonių įrodymus ir vadovauti integruotam politikos kūrimui piktnaudžiavimo alkoholiu prevencijos tikslams, moksliniai tyrimai gali būti vykdomi šiose srityse:

- darbas jaunimo alkoholio vartojimo įpročių srityje (tendencijos, lemiami veiksniai);
- žalingo alkoholio vartojimo ar girtavimo įpročių ryšys su susijusia žala sveikatai, visuomenei ir ekonomikai (susiję su 5 skirsnio 1–10 tikslais);
- kiti veiksniai, susiję su poveikiu visuomenei (susiję su 5 skirsnio 1–10 tikslais).

6.2. Subsidiarumas: Valstybių narių įgyvendinamų veiksmų išdėstymas

6.2.1. Veiksmai nacionaliniu lygmeniu

Daugelis valstybių narių priėmė su žalingu ir pavojingu alkoholinių gėrimų vartojimu susijusius teisės aktus ir nustatė politikos kryptis. Be to, 2005 m. penkiolika valstybių narių paskelbė, kad jos patvirtino nacionalinius veiklos planus arba jau buvo įsteigusios alkoholio politiką koordinuojančias įstaigas. Valstybių narių įgyvendintos priemonės yra labai įvairios ir jomis sprendžiami klausimai, susiję su švietimu, vartotojų informavimu, eismo kontrolės ar alkoholinių gėrimų pardavimo licencijų taikymu ir su alkoholio mokesčių lygių nustatymu³².

Valstybių narių taikomos konkrečios priemonės, kaip mažinti alkoholio daromą žalą siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą, yra grindžiamos konkrečiomis kultūrinėmis aplinkybėmis. Išdėsčius kai kuriuos veiksmus, kurių buvo imtasi pagal nacionalines politikos kryptis, gali tapti lengviau skleisti gerą patirtį. Kiekviena priemonė turi būti įvertinta atskirai. Visais atvejais jos turi būti grindžiamos įrodymais, būti proporcingos ir įgyvendinamos nediskriminuojant. Šiuo metu valstybių narių įgyvendinamų priemonių pavyzdžiai yra tokie:

- Vartotojų informavimo gerinimas produktų pardavimo vietoje apie piktnaudžiavimo alkoholiu poveikį sveikatai ir darbo našumui. Kaip dalį vartotojams skirtos informacijos kai kurios valstybės narės įdiegė arba rengiasi įdiegti ženklinaimą ir taip apsaugoti nėščias moteris bei negimusius vaikus. Kitais veiksmais siekiama teikti lengvai suprantamą informaciją apie alkoholio sudėtį ir saikingą vartojimą. *(1–9 tikslai)*
- Veiksmai, kuriais siekiama geriau taikyti amžiaus ribas parduodant alkoholį. Tokie veiksmai yra veiksmingesni, jei juose dalyvauja visos suinteresuotosios šalys, tėvai ir jaunimas. Kadangi jaunas organizmas sunkiai skaido alkoholį, valstybės narės taip pat galėtų persvarstyti mažiausios amžiaus ribos reikalavimą parduodant visus alkoholinius gėrimus, ypač jei nustatyta dabartinė amžiaus riba yra mažesnė nei 18 metų. *(1, 4, 6, 7, 8 tikslai)*

---

³² Minimalios akcizo muitų normos išdėstytos 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvoje 92/84/EEB dėl alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams taikomų akcizo tarifų suderinimo. Valstybės narės gali laisvai nustatyti didesnes nacionalines normas, kurias jos laiko tinkamomis, ir į kurias gali būti įtrauktos kitos politikos sritys, pvz., sveikatos.

- Įrodyta, kad veiksmams ir švietimo programoms galima didinti jaunų žmonių ir jų tėvų gebėjimus kovoti su problemomis, kylančiomis dėl alkoholio, ir su pavojingu elgesiu. Šiais veiksmams galėtų būti sprendžiami rizikos ir apsaugos veiksnių klausimas, siekiant skatinti veiksmingus vaikų ir paauglių elgesio pokyčius, ir jie galėtų būti vykdomi mokyklose ir kitose atitinkamose įstaigose. Siekiant padidinti veiksmingumą, šiuose veiksmuose turėtų aktyviai dalyvauti jaunimas ir kitos susijusios suinteresuotosios šalys. (1, 2, 4, 6–9 tikslai)
- Draudimo parduoti alkoholį neblaiviems asmenims taisyklių nustatymas ir taikymas atsižvelgiant į konkrečias nacionalines aplinkybes ir nacionalinę teisės tvarką bei veiksmingos licencijų sistemos, kad alkoholio produktai būtų pardavinėjami atsakingai. (1–7, 9 tikslai)
- Nulinės AKK ribos įvedimas jauniems bei nepatyrusiems vairuotojams ir visuomeninio transporto priemonių vairuotojams bei komercinės paskirties automobilių vairuotojams, ypač tiems, kurie veža pavojingus krovinius. (4–6 tikslai)
- Sistemos, kuria vadovaujantis būtų galima neribotai (atsitiktine tvarka) tikrinti visų vairuotojų iškvėptą orą, sukūrimas, priemonių taikymas išgėrusiems vairuotojams ir atgrasančių priemonių taikymas asmenims, sulaikytiems vairuojant viršijus AKK ribą, ypač ne pirmą kartą įkliuvusiems vairuotojams. (4–7, 9 tikslai)
- Konkretūs veiksmai, skirti spręsti dėl alkoholio vartojimo darbo vietoje ir darbo aplinkoje kylančioms problemoms. (2–6 tikslai)
- Reikiamų išteklių pirminei sveikatos priežiūrai skyrimas, kad būtų teikiamos konsultacijos ir pavojingo bei žalingo alkoholio vartojimo gydymas, užtikrinamas sveikatos priežiūros specialistų mokymas ir būtų teikiamas prioritetas alkoholio prevencijai darbo vietose, duodami patarimai vaikams iš šeimų, turinčių problemų dėl alkoholio, ir užtikrinamas švietimas bei sąmoningumo didinimas siekiant apsaugoti negimusius vaikus. (2–9 tikslai)
- Ilgalaikių valstybės finansuojamų alkoholio mokslinių tyrimų ir stebėsenos programų nustatymas. (7–11 tikslai)

6.2.2. Veiksmai vietos lygmeniu

Nacionalinės strategijos galėtų būti veiksmingesnės, jei jos grindžiamos vietos ir bendruomenės veikla. Be to, daugelio suinteresuotųjų šalių veiksmai vietos lygiu atrodo esą labai svarbūs siekiant remti šiame komunikate nustatytą strategiją. Pavyzdžiui:

- Galėtų būti taikomi aktyvaus mokymo metodai, kuriais siekiama paauglius atgrasyti pradėti eksperimentuoti su žalingu alkoholio vartojimu. (1, 6, 7, 9 tikslai)
- Visose darbo vietose galėtų būti vykdoma politika, skirta alkoholio daromos žalos prevencijai, įskaitant informavimo ir (arba) švietimo kampanijas, ir pagalbos bei specializuotos priežiūros darbuotojams, turintiems problemų dėl alkoholio, teikimui. (5–9 tikslai)
- Jaunimo ir pilietinės visuomenės organizacijos turėtų apmąstyti, kaip jos galėtų prisidėti prie alkoholio daromos žalos mažinimo. (1–9 tikslai)

- Vietos bendruomenė galėtų prisidėti prie prevencijos ir skatinti strategijas apsaugoti piliečiams nuo alkoholio daromos žalos. (1–9 tikslai)

6.3. Veiksmų derinimas ES lygmeniu

ES kompetencija sveikatos srityje neapribota konkrečiais veiksmais visuomenės sveikatos srityje. Jei įmanoma, Komisija sieks tobulinti politikos kryptį, darančių poveikį alkoholio keliamai žalai, derėjimą. Remiantis ES sutarties 152 straipsnio 1 dalimi, šiuo metu nustatyta nemažai priemonių, skirtų užtikrinti, kad kitose Bendrijos politikos srityse taip pat būtų atsižvelgiama į su sveikata susijusius klausimus.

6.3.1. Alkoholio ir sveikatos forumas

Pasinaudodama ES veiksmų platforma, susijusia su mityba, fizine veikla ir sveikata kaip pagrindu, Komisija iki 2007 m. birželio mėn. įsteigs Alkoholio ir sveikatos forumą, kuriame rinksis įvairių suinteresuotųjų šalių organizacijų ekspertai ir valstybių narių, kitų ES institucijų ir agentūrų atstovai. Bendras šio forumo tikslas bus remti, suteikti postūmio ir stebėti šiame komunikate nustatytos strategijos įgyvendinimą. Alkoholio ir sveikatos forumas galėtų, jei reikia, įsteigti pogrupius, kurie dirbs konkrečiose srityse, pvz., mokslinių tyrimų, informavimo bei duomenų rinkimo ir švietimo srityse. (1–11 tikslai)

6.3.2. Vairavimas išgėrus

Siekdama geriau koordinuoti veiksmus, skirtus dėl alkoholio kylančių kelių eismo įvykių skaičiui mažinti, ir ypač siekdama kovoti su vairavimu išgėrus, Komisija gerins veiksmų vairavimo išgėrus srityje ir eismo saugumo veiksmų derinimą, įskaitant veiksmus, kurie yra remiami Visuomenės sveikatos programa ir Kelių eismo saugumo veiksmų planu. Visų pirma tai bus skirta nepatyrusiems ir jauniems vairuotojams. (4, 6, 7 tikslai)

6.3.3. Komerciniai pranešimai

Bendrijos teisės aktais jau reglamentuoti kai kurie komercinių pranešimų aspektai, o šiuo metu kai kurios priemonės yra tikslinamos ir atnaujinamos. Bet to, darosi vis aiškiau, kokios yra savireguliacinio geros praktikos rūšys, kurias taikant reklamos užsakovams galima sukurti veiksmingus elgsenos parametrus ir tuo pačiu suderinti reklamos praktiką su socialiniais lūkesčiais³³. Komisijos tarnybos kartu su suinteresuotosiomis šalimis sieks nuolatos bendradarbiauti atsakingų komercinių pranešimų ir pardavimo srityje, taip pat pateiks atsakingo alkoholio vartojimo modelį. Pagrindinis tikslas bus remti ES ir nacionalinių (vietos) vyriausybės veiksmus, skirtus užkirsti kelią neatsakingai alkoholinių gėrimų rinkodarai ir reguliariai tirti reklamos tendencijas bei nerimą keliančius klausimus, susijusius su reklama, pvz., alkoholio.

³³ Alkoholinių gėrimų reklamai televizijoje taikoma Televizijos be sienų direktyva (1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo; OL L 298, 1989 10 17, p. 22). 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu reglamentuoja klaidinančią ir agresyvią praktiką bei praktiką taikyti prievartą kaip pardavimo priemonę (OL L 149/22, 2005 6 11). Savireguliacinio metodų atžvilgiu, per Komisijos tarnybų įsteigto įvairių suinteresuotųjų šalių ir įvairių sektorių patariamojo apskritojo stalo diskusijas nustatyti keli pagrindiniai veiksmingo savireguliacinio aspektai, kurie išdėstyti ataskaitoje, pateiktoje tinklalapyje http://ec.europa.eu/consumers/overview/report_advertising_en.pdf.

Vienas šių bendrų pastangų tikslas bus pasiekti susitarimą su įvairių sričių atstovais (viešbučių, mažmeninės prekybos, žiniasklaidos priemonių ir reklamos) dėl komercinių pranešimų kodekso, taikomo nacionaliniu ir ES lygmenimis. Galėtų būti nustatytos kodeksų arba strategijų taikymo nacionaliniu lygiu gairės.

Taip pat bus stebimas savireguliacijos kodeksų poveikis jaunimo girtavimui ir kaip pramonės įmonės laikosi tokių kodeksų. Nepriklausomos šalys bus kviečiamos tikrinti, ar savireguliacijos kodeksų taikymas ir rezultatai atitinka nustatytas gaires, kad socialinę atsakomybę skatinančios organizacijos galėtų atitinkamai tikslinti tikslus. *(1-9 tikslai)*

7. IŠVADOS

Atsakydama į 2001 m. Tarybos raginimą, Komisija šiame komunikate išsamiai išdėsto alkoholio daromos žalos mažinimo strategiją Europoje iki 2012 m. ir aiškina, kas jau buvo nuveikta nacionaliniu ir Bendrijos lygmenimis, kokiose prioritetinėse srityse reikia imtis tolesnių veiksmų ir kaip Komisija gali labiau prisidėti sprendžiant šį svarbų visuomenės sveikatos klausimą. Komisija siūlo valstybėms narėms ir suinteresuotosioms šalims remtis šiuo komunikatu kaip tolesnio darbo pagrindu, ypač dalyvaujant Alkoholio ir sveikatos forumo darbe.

Komisijos nuomone, pagrindinis jos indėlis į strategiją turėtų būti grindžiamas esamu požiūriu, kad reikia papildyti šios srities nacionalines politikos kryptis ir strategijas, todėl ji neketina įgyvendinti strategijos teikdama konkrečius naujus teisės aktų pasiūlymus. Komisija nuolat teiks kovos su žalingu ir pavojingu alkoholio vartojimu priemonių įgyvendinimo ataskaitas kaip aprašyta šiame komunikate ir šiuo komunikatu nustatytos ES strategijos poveikio ataskaitas. Jos bus grindžiamos nuolat valstybių narių teikiamomis ataskaitomis apie atitinkamų priemonių įgyvendinimą.

Kai kurie dabartiniai valstybių narių veiksmai turi būti laikomi gera patirtimi ir jų poveikis yra įrodytas. Laikantis subsidarumo ir geresnio reglamentavimo principų, šie veiksmai turi būti stiprinami, kad būtų pasiektas šios strategijos tikslas. Komisija prisidės papildydama valstybių narių pastangas suteikdama vertės jų veiksams ir sprenddama klausimus, kurių valstybės narės negali veiksmingai išspręsti vienos.